

NEXT LEVEL?

REGENERATIV TURISME OG NATURNÆR OVERNATNINGSKAPACITET

OPFØLGNING PÅ DANSKE DESTINATIONERS MASTERCLASS#5 AFHOLDT 1. NOVEMBER 2022 SOM LED I PROJEKTET 'BÆREDYGTIGE DESTINATIONER I PRAKSIS'

I årene fremover forventes turisme aktivt at bidrage til at løfte og udvikle naturområder og lokalsamfund. Det er tanken bag begrebet regenerativ turisme, der vinder frem som styringsparadigme indenfor turismeudvikling. Men hvordan kan og bør destinationerne stille sig i forhold til denne udvikling? For at klarlægge og diskutere dette havde vi inviteret danske og udenlandske forskere og eksperter samt private og offentlige aktører på området til at drøfte destinationernes nuværende regenerative praksisser, med særskilt tematisk fokus på overnatningskapacitet i naturnære områder og destinationernes muligheder for at understøtte og udvikle naturnær overnatning i Danmark.

HVORFOR DENNE OPFØLGNING?

Vi opfordrer alle medlemmer til at sende de mest relevante faglige repræsentanter fra organisationen til de forskellige masterclasses. Det giver gode diskussioner i rummet, og det bidrager til at sætte fokus på bæredygtighed i alle kroge af organisationen – ikke kun i ledelsesrummet eller hos den bæredygtighedsansvarlige. Det betyder dog samtidig, at vi ikke har ret mange gengangere mellem de forskellige masterclasses. Denne opfølgning har derfor til formål at bygge bro mellem masterclasses, samt sikre at samtaler kan fortsætte efterfølgende med kolleger. Til sidst i dokumentet finder du links og forslag til yderligere nysgerrig læsning. Spørgsmål og kommentarer er velkomne og kan rettes til Maja Krowicki // mak@danskdestinationer.dk.

HOVEDKONKLUSIONER

I denne femte masterclass stillede vi skarpt på regenerativ turisme og hvad en udvikling henimod dette vil betyde og kræve for danske destinationer.

Følgende hovedkonklusioner står tilbage:

- Regenerativ turisme kræver en gennemgribende gentænkning af turisme som relation fremfor transaktion, som lokalt funderet og værdiskabende og som positivt bidragende til de besøgte naturområder og lokalsamfund.
- Diskussionerne pegede på, at regenerative turismetiltag sandsynligvis allerede er derude i destinationerne – men at det måske kaldes noget andet!
- Ikke alle destinationer er klar til regenerativ turisme, men foretrækker at arbejde videre ud fra principperne om med bæredygtig turismeudvikling.
- Turister skal også overnatte, når turismen bliver regenerativ og det kan blandt andet ske gennem nye naturnære overnatningsmuligheder såsom glamping
- Udvidelsen af kapaciteten på naturnær overnatning kræver ændringer i en forældet lovgivning, der ikke er forenelige med nye produkter og overnatningsmuligheder, såsom glamping.

HVAD ER OG HVAD KAN REGENERATIV TURISME?

Samtalen omkring det regenerative startede med en indflyvning til begrebet leveret af turismeforskere Laura James og Henrik Halkier fra Aalborg Universitet. I deres oplæg opstillede de nogle principper for regenerativ turisme og skitserede, hvorledes begrebet adskiller sig fra bæredygtig turisme.

Kort kan det opsummeres således:

- Bæredygtig turisme består af tre søjler og er ekspert-drevet samt baseret på vækst, traditionelle forretningsmodeller og generiske løsninger.
- Regenerativ turisme er kendetegnet ved at være holistisk og lokalsamfunds-drevet og for at skabe øget velvære, alternative forretningsmodeller og stedsbaserede løsninger.
- Regenerativ turisme betyder, at turismen *forbedrer* et givent lokalt eller naturligt miljø, hvor degenerativ turisme omvendt skader disse. Bæredygtig turisme betyder, at turisme ikke eller kun i mindre grad volder skade.
- Fælles for bæredygtig og regenerativ turisme er prioritering af miljø og sociale relationer og bredt samarbejde med en bred række stakeholders.

På 7 minutter kan du i dette [link](#) høre nærmere om forskellen mellem bæredygtig og regenerativ turisme.

INTERNATIONAL INSPIRATION

Efter den indledende begrebsafklaring bød vi velkommen til **Kristin Dunne**, tidl. destination manager i Bay of Plenty, New Zealand. Dunne bidrog med erfaringer fra destinationen, der i mange år har arbejdet eksplicit ud fra principper om regenerativ turisme - en udvikling, der kun er blevet accelereret under og efter Covid-19.

For Dunne er arbejdet med regenerativ turisme et spørgsmål om systemisk social forandring og kræver derfor lederskab. Ikke kun i den øverste ledelse, men bredt forankret på destinationen.

Denne gennemgribende nytænkning skal funderes på stedet og fire elementer herunder:

- *Place purpose*: what do we wish for our place in the future?
- *Place making*: what is this place authentically?
- *Place keeping*: what in our place needs to be protected?
- *Place sharing*: what is the authentic story of our place? And what visitors do we want to share it with/attract?

Dunne bidrog med eksempler på regenerative og samskabende tiltag i Bay of Plenty, herunder Flavours of Plenty.

Næste oplægsholder, **Francesc Fusté-Forné** fra University of Girona foldede regenerativ turisme ud med tre eksempler. På destinationsniveauet fremhævede han som Dunne New Zealand og deres arbejde med at indtænke maoribegrebet Tiaki (om at værne, beskytte og konservere hjemstedet).

Hvad der kendetegnede disse tiltag er, at turisme anskues bredere. De er ikke længere udtryk for transaktioner i en turismeøkonomi, men del af et bredere socialt og økologisk system. Som en regenerativ oplevelse fremhævede Dr. Fusté-Forné de spanske furanchos, små

offentligt regulerede restauranter på vingårde, hvor simple lokale retter tilbydes til besøgende sammen med den overskydende vin fra årets høst. Til sidst fremhævede han østers som et regenerativt turismeprodukt i New Zealand, men også Island og Danmark, hvormed østersbestanden ikke kun holdes nede, men hvor stedet også indtages og opleves gennem aktiviteter og smag.

Projektleder **Kim Wormann Jensen** fra Destination Trekantområdet udfoldede tankerne bag det kommende projekt 'Regenerativ turisme på verdenskortet' udviklet sammen med Naturpark Lillebæltsekretariatet. I hans optik handler regenerativ turisme ikke om *turisme*, men mere om, hvordan turismen kan være med til at løse nogle af samfundets problemer; et redskab frem for et mål.

Som DMO taler man meget om højsæson og lavsæson - men der er ikke mange, der taler om naturens sæsoner, fx ynglesæsoner eller andre af naturens rytmer, man som turist kan opleve, lære om men også understøtte.

Naturpark Lillebælt projektets fokus er synergipotentialt mellem turisme og naturbeskyttelse. Projektet har tre ben: markedsføring, outdoorfyrtårn med fokus på bæredygtighed? samt destinationsudvikling og produktudvikling med turister, partnere og turismeoperatører.

Projektet henter inspiration fra Færøernes 'Closed for Maintenance' og en række danske regenerative oplevelser, såsom Havfald og Omhu, der hjælper lokale og turister til at opsamle havplastik, Vadehavets Østerssafari eller Nak & Æd en strandkrabbe, et lignende projekt i Lillebælt, der begge reducerer invasive skaldyrsbestande gennem gastroturisme.

HVOR ER DESTINATIONERNE PÅ DEN REGENERATIVE REJSE?

I den efterfølgende workshop drøftede deltagerne regenerativ turisme på destinationerne. *Hvad gør man allerede nu, måske uden at kalde det regenerativt? Og hvor kan man fremadrettet sætte ind eller løfte den regenerative tilgang?*

Tilbagemeldinger fra den efterfølgende plenumdiskussion var at nogle allerede arbejder efter regenerative principper, såsom **Destination Fyn** i deres strategien "Indtryk med positivt aftryk".

Andre fremhævede projekter, hvor der allerede arbejdes regenerativt, men uden at kalde det dét, såsom **Destination Kystlandets** Længe leve Horsens Fjord-projekt.

Sidst, men ikke mindst nævnte nogle, at de er kommet godt i gang med at arbejde med bæredygtighed og lige nu ikke ønsker at introducere nye begreber eller principper for de lokale turismeaktører.

Der er altså en blandet anskuelse af, hvor langt man er og hvor klar, man føler sig, til at udvikle regenerativ turisme. Nogle gør det allerede, andre mener ikke, at det er tid til det næste spring.

NATURNÆR OVERNATNINGSKAPACITET - HVOR OG HVORDAN KAN TURISTEN BO REGENERATIVT?

Hvor og hvordan bor man regenerativt som turist? Det stillede vi skarpt på med vægt på muligheder og barrierer for naturnær overnatningskapacitet. Først med **Michael Frederik Ellekjær**, ejer af Dansk Naturlamping og formand for Glamping

Union Danmark, brancheforeningen for naturnær overnatning.

Glamping møder i disse år stor interesse, men er stadig et meget lille område på overnatningsområdet. Ifølge Ellekjær kan glamping bidrage til grøn omstilling ved eksempelvis at skabe øget bevidsthed om naturbeskyttelse og bæredygtig livsstil, reducere transport samt skabe større nærhed til og omsorg for naturen. Også bedre mentalt helbred blev fremhævet som en effekt.

Dog er der visse forhindringer på vejen, særligt en lovgivning, der bedre kan understøtte branchen, gennem forbedret adgangen til naturen. På trods af velvilje fra kommuner, folketingspolitikere, m.fl. er det stadig en kæmpe udfordring at få lov til at 'glampere'.

Flemming Rafn, stiftende partner fra Tredje Natur, delte erfaringer fra projektet UGAKEI Circles, et regenerativt turismeprojekt i Japan finansieret af regionale udviklingsmidler.

Formålet med projektet var at udvikle et sted, hvor man kan genopdage naturen med fokus på den autentiske naturoplevelse. Projektet er blevet mødt med kæmpe international interesse, formentlig forstærket af bymenneskets store længsel efter naturen.

Så interessen er der og glampingaktører står klar! Men hvor skal – og må - naturnær overnatningskapacitet ligge? Det gav **Uffe Holm**, landinspektør og medindehaver af LandSyd nogle bud på.

Tilhørerne blev først introduceret for gældende reguleringsmæssige forhold, herunder arealregulerende lovgivning (Naturbeskyttelsesloven, Museumsloven, Planloven, mm.), sommerhusloven og bygningsreglement. Med Holms ord kræver det 'jackpot' på alle disse parametre for at få noget til at ske; det hele skal hænge sammen.

Særligt planloven skaber store begrænsninger. På lidt længere sigt kan destinationerne spille en rolle ved at påvirke de sammenhængende turismepolitiske overvejelser og arbejde for lovmæssige ændringer i planlov, sommerhuslov og naturbeskyttelseslov.

PANEL OG PLENUM

I den efterfølgende paneldebat gik vi tættere på udfordringer og løsninger, herunder ift. midlertidige glampingtilbud. Her blev det fremhævet, at midlertidighed kan deles op på forskellige måder, såsom på sæson (sommeraktivitet) eller i tid (fx fem år).

Midlertidige dispensationer sætter dog begrænsninger for investeringsniveauet, da større investeringer kræver sikkerhed. I forlængelse af dette påpeger Ellekjær, at glamping-pladserne ofte lever på kommunernes og naboernes velvilje, hvor det ofte er sidstnævnte, der sætter bremsene i.

Panelisterne drøftede også mulighederne udenfor 'kassetænkningen': kan det være rigtigt, at vi *kun* skal være et landbrugsland? Glamping betyder naturgenopretning og fx blev det store potentiale i at udtage lavbundsjordene (udgør 10% af landbrugsjorden, men står for 50% af CO₂-udledningen) fremhævet.

Så hvor er dansk glamping på vej hen? 'Hvad skal der til for at løfte glamping-området?'

Alle kommuner har fokus på det bæredygtige og det grønne, men kun få har fokus på ekstraordinære oplevelser, såsom yoga, naturterapi, køkkenhaver, fælles madlavning - og med helårsovernatning, som glamping kan udvides til eller kombineres med.

Der er en masse udfordringer og indbyggede dilemmaer i erhvervet. Det er godt for forretningen, når der er stor kritisk masse, men det kræver også meget mere lovgivningsmæssigt. Det kræver lovgivningsmæssige ændringer og at man

politisk udformer lokalplaner, der understøtter udviklingen. I den forbindelse er det særligt landzonereglerne i planloven, der er den helt store udfordring.

Som destinationsselskab kan man gøde jorden politisk og hos kommunerne og facilitere samspillet mellem iværksætter og kommune. Derudover kan destinationerne give planafdelinger vigtige indsigter i marked, efterspørgsel og tendenser.

Mette Greisen Damsgaards fra DKNT lagde i den afsluttende plenumdiskussion ud med at fortælle om deres arbejde med naturnær overnatningskapacitet, herunder udvikling af campingkoncept, udvikling af kystnære turismebebyggelser og sommerhuse.

DKNT oplever en masse nye aktører på området, som ikke er en del af det traditionelle turismeerhverv, men som bidrager med innovative koncepter og nye partnerskaber. Fælles for dem er, at de møder en række barrierer – ift. etablering og drift af naturnære overnatningstilbud.

Der skal mere fokus på barrierer og måske en gentænkning af overnatningstypologier og hele den måde området reguleres på. Dette skyldes ifølge DKNT, at de står med "et nyt produkt, som vores regulering slet ikke er gearet til at håndtere".

Et spørgsmål var, hvad destinationsselskaberne bør søge at få indført i de turistpolitiske overvejelser? Et bud var, at der skal tages stilling til - også gerne langsigtet - hvordan skal det drives, hvordan skal det ejes (erhvervs-mæssig eller privat drift), hvor stort skal det være, placering, brug af eksisterende bygninger/områder, driftsmodeller. Hvad er det, man gerne vil og hvad vil man prioritere?

Et godt eksempel fremhævet på området var Vestkystplanen som en fælles strategisk langsigtet udvikling på tværs af mange kommuner, der 'smitter af' på kommunernes planlægning i øvrigt.

OPLÆGSHOLDERE

Laura James & Henrik Halkier, Aalborg Universitet

Kristin Dunne, tidl. Destination manager, Bay of Plenty, New Zealand, nu Miles partnership.

Francesc Fusté-Forné, University of Girona

Kim Worrnann Jensen, projektleder, Destination Trekantområdet

Michael Frederik Ellekjær, ejer af Dansk Naturlamping og formand for Glamping Union Danmark

Flemming Rafn, stiftende partner fra Tredje Natur

Uffe Holm, landinspektør og medindehaver af LandSyd

RESSOURCER

Læs mere om det regenerative turismeprojekt UGAKEI Circles her:

<https://www.scandinavianoutdoorgroup.com/nordisk-hygge-circles-ugakei/>

Læs artiklen i Turisme.nu om Michael Ellekjærs syn på udfordringerne for dansk glamping:

<https://turisme.nu/formand-for-dansk-glamping-union-planloven-skal-aendres-saa-det-bliver-lettere-at-aabne-en-glamping-plads/>

Long-read om forskellene mellem bæredygtig, ansvarlig og regenerativ turisme:

<https://www.cbi.eu/market-information/tourism/regenerative-tourism>

Få adgang til ressourcer om regenerative turisme og hospitality her:

<https://www.regenerativetravel.com/principles-whitepaper/>

Lær om, hvordan Regenerative Tourism Lab ser på og arbejder med reneration i turisme:

<https://www.theregenlab.com/>

Kan turisme være regenerativ? Læs svaret her, i et interview med den regenerative

turismeeekspert Anna Pollock: <https://medium.com/sustainability-x/can-tourism-be-regenerative-71cfa510493b>

